

* Из опыта работы учителя
чувашского языка и литературы
Мигуковой С.И.

МОУ Среднетимерсянской СОШ

МО “Цильнинский район” Ульяновской области.

Кабинет чувашского языка и литературы МОУ
Среднетимерсянской средней
общеобразовательной школы МО «Цильнинский
район» Ульяновской области.

Заведующий кабинетом Мигукова С.И.

Верентекен! Яту сан чаплã,
Чун хавалу пуян та аслã.
Есу чãнах та пархатарлã,
Вãл емер пултãрчче – мухтавлã.

(Г. Абрамова)

Чăваш
челхипе
литератури
верентекене

Мигукова
Светлана
Ильинична

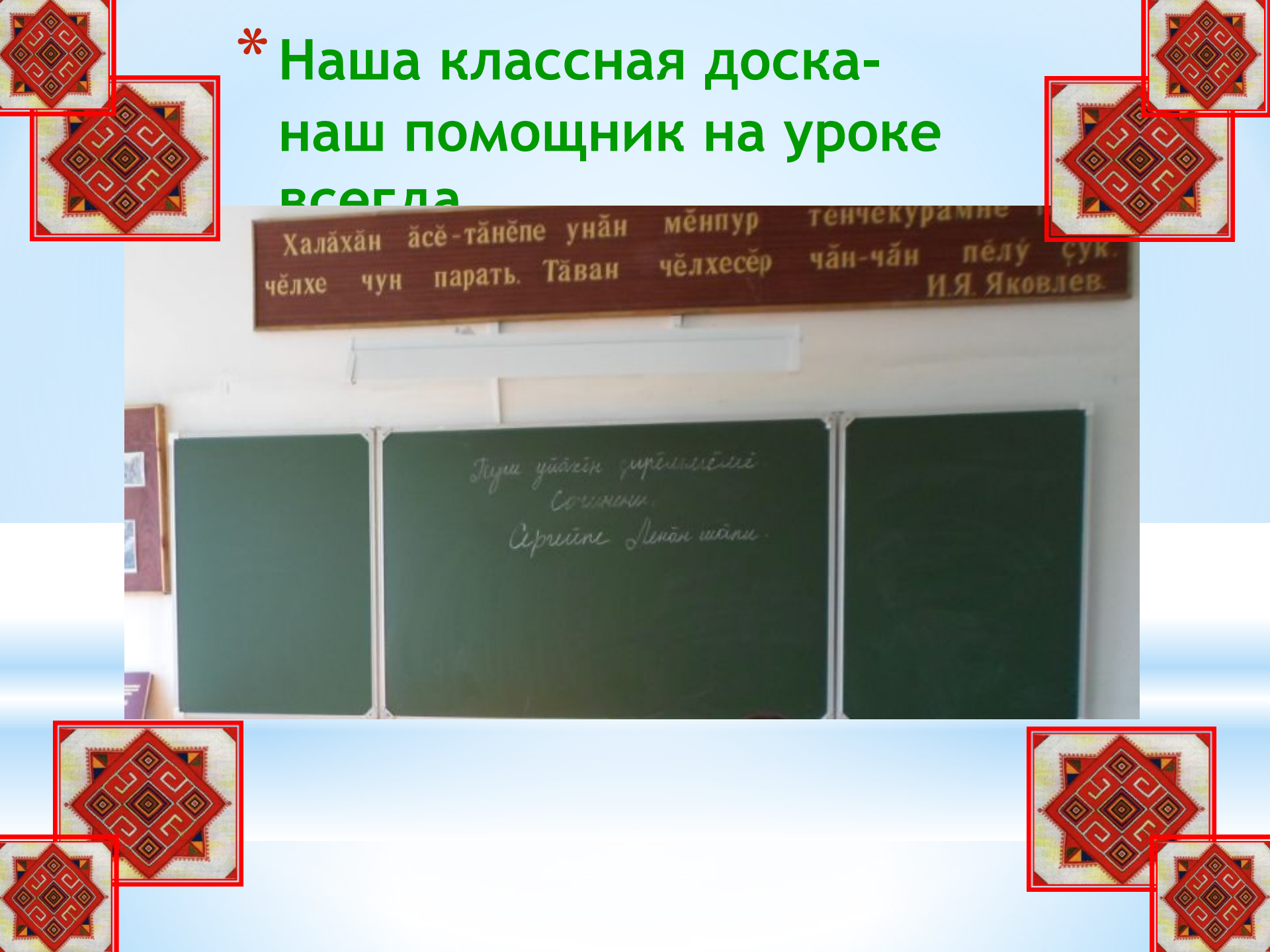
* Светлый класс, большой,
уютный,
Нас встречает каждый день,
Нам учиться в нем не лень,
Потому что ИНТЕРЕСНО!

* Наша классная доска-
наш помощник на уроке
ВСЕГДА

Халәхән әсә-тәһпә уһән мәнпур тенчекурамне
чәлхе чун парать. Тәван чәлхесәр чән-чән пелү сук.
И.Я. Яковлев.

Түһи уһаһән дүрәһәһәһә
Соһһәһәһә
Сергейне Ленин һәһәһә.

В книгах черпаем мы знания,
открываем мир большой.
Здесь вы сможете найти все, что
помогает педагогу к знаниям вести.

* Стенды-помощники на уроке.

* Юратнӑ верентекен сукмаке

Вӑта
Тимерсенти
вӑтам шкулта
21 сул вӑй
хуратӑп

УДАРЕНИЕ
Ударение в чувашском языке определяется наличием или отсутствием слабых (неполных) гласных [а], [е].

1. При отсутствии в слове слабых гласных ударение падает на последний слог:
ушĕ, суркушĕ, ырĕн, вулăмист, эшĕр
2. В словах, где все гласные слабые, ударение падает на первый слог:
вĕ'шĕт, хĕ'рлĕ, пĕ'тешĕр, кă'мăллĕ
3. В словах, где имеются и сильные (полные), и слабые гласные, ударение падает на последний слог с сильным гласным:
тăлĕ, суртăлăк, вăхăтлĕ, кăштĕшĕр

ПРЕДЛОЖЕНИИ САМАХСЕН ЙЕРКИ
Хĕвелĕ пăхăт. Сăрă хĕвелĕ пăхăт. Сăрă хĕвелĕ хавăсĕн пăхăт. Иртенĕх сăрă хĕвелĕ хавăсĕн пăхăт. Паин иртенĕх сăрă хĕвелĕ хавăсĕн пăхăт.

Юр ирĕлет. Шĕрĕ юр ирĕлет. Суркушĕ юр ирĕлет. Юр хĕ' вĕрĕ ирĕлет. Урамĕ юр ирĕлет. Суркушĕ урамĕ ирĕр юр хĕ' вĕрĕ ирĕлет.

Часăх йыпăсĕм сĕмĕс сўлăй калăрĕс.

ПУПЛĖ ПАЙĖСЕМ

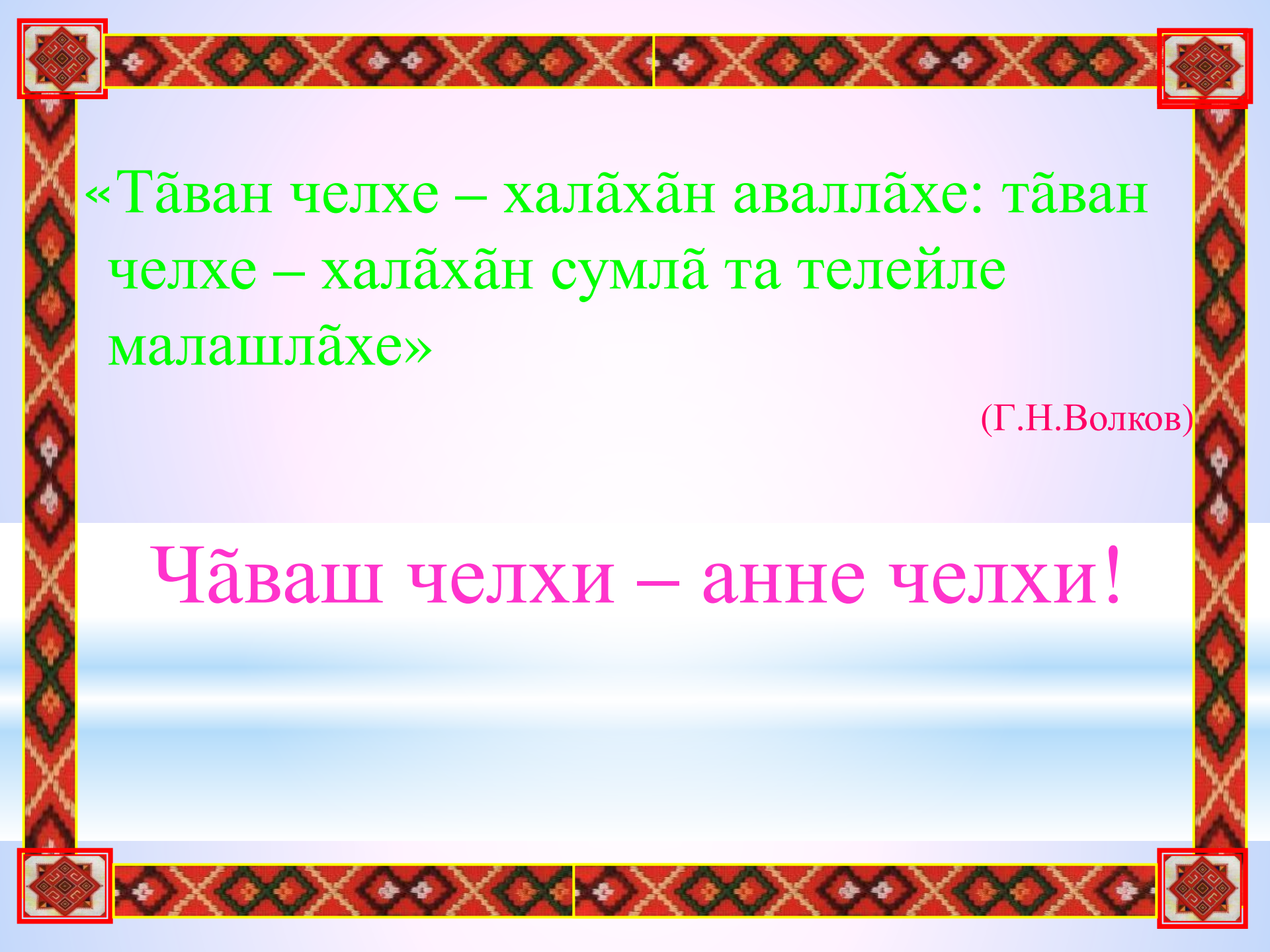
Йышă вĕ (или существительное)	ахĕ, чечĕ, шухă, йĕ
Пăхă вĕ (или прилагательное)	кăмă, пăсă, кăмăлĕ
Хавăс вĕ (или числительное)	вĕсĕ, вунăшĕ, пĕррĕшĕн
Местоним (местоимение)	йĕ, икĕм, хăшĕр
Глагол (слово)	кĕлет, пĕрĕн, тўнă
Нареч (наречие)	хăшĕн, ырĕн, сăрĕн
Евăрăс сăмах (подлежащее слово)	чĕт, кĕчĕ-кĕчĕ, вăлă, вĕшĕр, ырĕ
Хăç сăмах (исключение)	мĕшĕн тĕшĕн, тăтă, тăтĕ
Сăкă (союз)	ан, мар, су, -н, -а
Тăтă (частица)	ах, ай-уй, уф, э
Можетени (модальные)	

ГЛАГОЛĖН ПУЛАС ВĂХĂЧĖ

первая форма	сужай форма
Эшĕ вĕ-шĕн, кĕ-шĕн	вĕшĕ-шĕн, кĕшĕ-шĕн
Эшĕр вĕ-шĕ-шĕр, кĕ-шĕ-шĕр	вĕшĕ-шĕ-шĕр, кĕшĕ-шĕ-шĕр
Эшĕ вĕ-шĕ-шĕн, кĕ-шĕ-шĕн	вĕшĕ-шĕ-шĕн, кĕшĕ-шĕ-шĕн
Эшĕр вĕ-шĕ-шĕр, кĕ-шĕ-шĕр	вĕшĕ-шĕ-шĕр, кĕшĕ-шĕ-шĕр
Вăл вĕ-шĕ, кĕ-шĕ	вĕшĕ-шĕ, кĕшĕ-шĕ
Вăсем вĕ-шĕ-шĕ, кĕ-шĕ-шĕ	вĕшĕ-шĕ-шĕ, кĕшĕ-шĕ-шĕ

Эшĕр чăнашĕ та, вăрăшĕ та, икĕшĕ те вĕшĕр. Вăсем сўнăр йĕн пĕрĕн яд кăмăшĕ.

* На стенде вы ответ найдете, как работать на уроке. Примеры разборов, анализов текстов, значение терминов всех нам известных.

«Тăван челхе – халăхăн аваллăхе: тăван
челхе – халăхăн сумлă та телейле
малашлăхе»

(Г.Н.Волков)

Чăваш челхи – анне челхи!

Ачасен кӑмӑл- сипетне халӑх верентевепе усӑ

курса аталантарасси- манӑн теллеп.

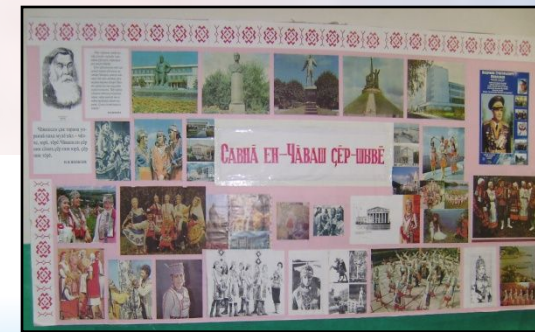

Кам-ха, кам сак халӓха пелет?

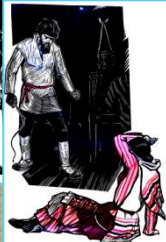
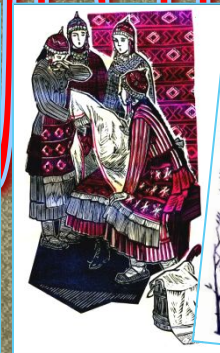
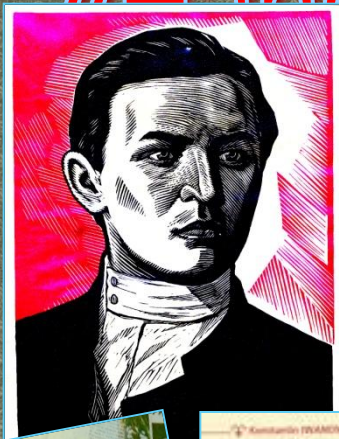
Вӓл сер пин сӓмахпа пуплет

Сер пин кеве -юра кевелет

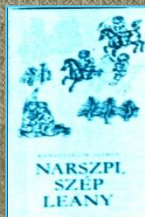
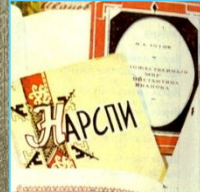
Сер пин тесле тере вӓл терлет?

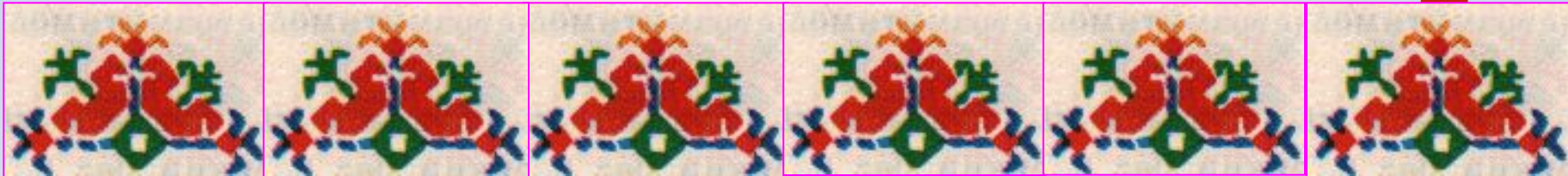

«НАРСПИ»

«Нарспи» поэма 1908 җулта чăвашла, 1937 җулта вырăсла, 1941 җулта пушкăртла, тутарла, 1953 җулта туҗи-марилле, украинла, 1958 җулта мордва-ирҗелле, 1961 җулта пълхарла, 1962 җулта удмуртла, азербайджанла, 1977 җулта венгрла, 1986 җулта итальянла... пичетленсе тухнă.

Халәхән әсә-тәһпә унән мәнпур тәнчекурамне тәван
чәлхе чун парать. Тәван чәлхесәр чән-чән пелү сук.
И.Я. Яковлев

Тара үйләкән тәрбияләкән
Сәләмәт
Сәриһәне Иман шәһәр

Н.Я. ЯКОВЛЕВ (1904-1970)

Таван чѣлхе-анне чѣлхи, шӕнкӕртататъ вӕл ӕмӕр-ӕмӕре.

Вӕсӕ аннӕсӕи

(Анисия Васильевна Васильева-Аннӕсӕи)
6.1.1923 – 17.12.1975

Анисия Васильевна Васильева-Аннӕсӕи
1940-1945 азы
1945-1948 азы
1948-1950 азы
1950-1952 азы

1905-1907 с.с.
1907-1910 азы
1910-1915 азы
1915-1923 азы

Аннӕсӕи Анисия Васильевна
1923-1975 азы
1975-1978 азы
1978-1980 азы

Кӕнӕкӕ-пӕлӕ ӕалкӕсӕ

Кӕнӕкӕсӕнӕ юратӕр,
ӕӕл пысӕк пӕлӕ паратъ.

ӕак кӕнӕкӕсӕнӕ вӕлӕр

<p>1. 1940-1945 азы 2. 1945-1948 азы 3. 1948-1950 азы 4. 1950-1952 азы</p>	<p>1. 1905-1907 с.с. 2. 1907-1910 азы 3. 1910-1915 азы 4. 1915-1923 азы</p>	<p>1. 1923-1975 азы 2. 1975-1978 азы 3. 1978-1980 азы</p>	<p>1. 1940-1945 азы 2. 1945-1948 азы 3. 1948-1950 азы 4. 1950-1952 азы</p>	<p>1. 1905-1907 с.с. 2. 1907-1910 азы 3. 1910-1915 азы 4. 1915-1923 азы</p>
--	---	---	--	---

Кӕлсӕр 1940-1945 азы
1945-1948 азы
1948-1950 азы
1950-1952 азы

1905-1907 с.с.
1907-1910 азы
1910-1915 азы
1915-1923 азы

1923-1975 азы
1975-1978 азы
1978-1980 азы

1940-1945 азы
1945-1948 азы
1948-1950 азы
1950-1952 азы

1905-1907 с.с.
1907-1910 азы
1910-1915 азы
1915-1923 азы

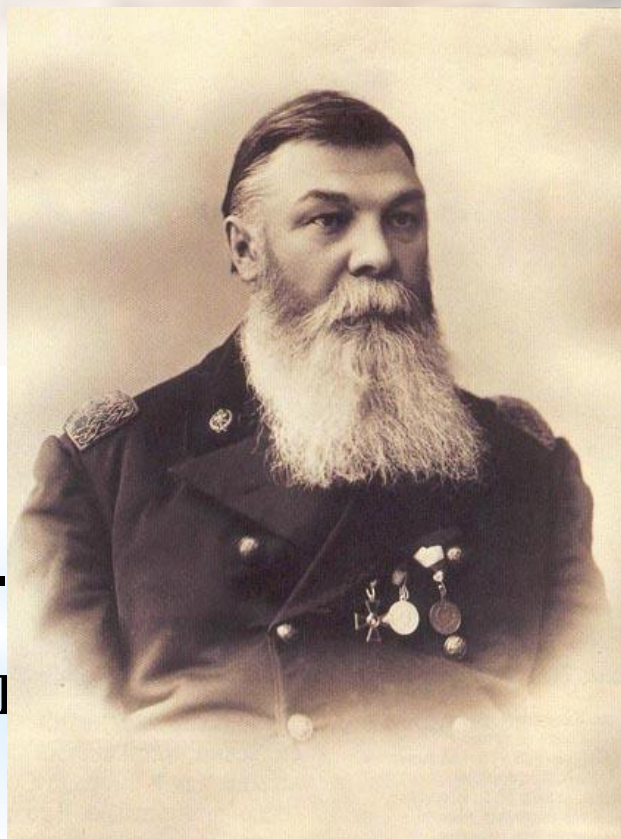
Этем шапинче: халӑх

пурнӑ=.нче ӑс-хакӑлпа

шухӑш-кӑмӑл пу=ламӑш.:
=ын чун.: чун-ч.ре
пуянлӑх. пысӑк п.лтер.шл.?
«+ыншӑн тӑван ч.лхене _
халӑхӑн ӑс-тӑн пуянлӑхне п.
лнинчен хакли: кирли урӑх
ним.н те пулма
пултараймасть»: _ тен. И?Я?
Яковлев?

Унӑн халӑха =утта кӑларас
системин ник.с.нче чи
малтан халӑхӑн ӑс-хакӑл
пуянлӑх. пулнӑ

* И.Я.Яковлев-
Ул

* Манӑн усӑ уроксем

К. В. ИВАНОВ

Ҙакә җутә
тәнчере
Вайли җук та
әтепрең

Эпе сер синче
телейле сын!
Эпе верентекен!

ДЛЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬН
ШКОЛА

Тавтапус

Ырӑ сунса
кететпер

Вӑта
Тимерсен
шкулне